

ESILIINA

HILJA GESTRIN – EVA SOMERSALO

KOTILIEDEN KIRJASTO 47

ESILIINA

HÄMEEN—SATAKUNNAN
MARTTAYHDISTYSTEN PIIRILIITON
JULKAISEMA

TOIMITTANEET

HILJA GESTRIN

Arkkitehti, Tampereen kaupungin tyttöjen ammattikoulun piirustuksen opettaja

EVA SOMERSALO

Tampereen kaupungin tyttöjen ammattikoulun ent. johtaja

PORVOO * HELSINKI
WERNER SÖDERSTRÖM
OSAKEYHTIÖ

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖN
KIRJAPAINOSSA PORVOOSSA
1934

ntamo 2012
ISBN 978-952-215-340-1
Valmistaja:
BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

www.ntamo.net

ESIPUHE.

»Esiliina etehesi lapseni laita,
Liasta se mekkosi varjella taitaa.
Esiliina eessä oot siisti ja sievä,
Kotona ja koulussa ja kylässäkin vielä.»

Tämän viisaan neuvon ovat esiäitimme meille antaneet ja varmaan joutuu jokainen nykyajan äiti sen todenperäisyyden itselleen myöntämään, sillä huolimatta siitä, että viime aikoina on keksitty monenlaisia sekä hauskoja että käytännöllisiä työ- ja suojuuspukuja, tulee esiliina aina säilyttämään varman paikkansa lasten vaatevarastossa sekä kotityötä tekevien joukossa. Se suojaa tarpeeksi työssä, sen vaihtaa äkkiä, on helppo valmistaa, näppärä ja siro. Aistikkaasti valmistettuna se antaa käyttäjälleen asiallisen ja kotoisen ahkeruuden leiman.

Esiliina on hyvin vanha vaateparsi. Länsi-Euroopassa sanotaan esiliinan tulleen käytäntöön 1400-luvulla, mutta meidän suomalaisten esiäitiemme pukuvarastoon se on kuulunut jo pakanuuden ajoilta. Nämä alku-esiliinat olivat suoria vaatekappaleita, jotka poimutettiin tai laskostettiin vyötäröille kiinnitettävään nauhaan tai vyötäröön. Väriltään ne olivat aina valkoiset ja ns. pronssikierukoilla koristetut. 1700-luvun loppupuolella ruvettiin Suomessa käyttämään kirjavia esiliinoja, ns. nokkospalttinaisia, karttuunisia, villaisia, jopa silkkisiäkin. Samoihin aikoihin tulivat käytäntöön myöskin raitaiset esiliinat.

Kaikki tiedämme, miten koristeellisia kansanpukujemme esiliinat ovat. Useimmiten ne ovat valkoisia, palttinakudoksi-

sia, joko puuvillaa tai ohutta pellavaa. Koristeena on joko pitsejä, ns. nyytinkejä (käsin nyplättyjä pitsejä), reikäompeleita tai värillisiä helmaripsuja. Kansanpukujen esiliinoista ovat karjalaisten pukujen esiliinat komeimmat ja kauneimmin kirjotut. Kaikki muistamme Jääsken mukkean sini-, puna- ja keltaraitaisen ripsikudoksisen ja Kymenlaakson pitkäraitaisen palttinakudoksisen esiliinan, jonka raidat ovat nelivartista nastakudontaa ja muodostavat mitä erilaisimpia kuvioita valkealla pohjalla. Kansallisen pukeutumistavan aikana kuului esiliina osana pukuun ja sitä käytettiin siis myöskin juhlatilaisuuksissa. Myöhemmin, kun tästä pukeutumistavasta luovuttiin, joutui esiliina hyötytarkoituksessa palvelemaan arki- ja työasua.

Esiliinalla on siis muinaisuutensa ja traditionsa. Kun se lisäksi on havaittu käytännölliseksi vaatekappaleeksi, on sillä tänä asiallisuuden aikakautena olemassaolon oikeus.

Kun esiliinakirja lähtee taipaleelle, se ennen kaikkea haluaa palvella niiden kotien tarvetta, joissa äidit itse valmistavat lapsilleen ja itselleen arkipukimensa. Tarkkojen piirustusten mukaan esiliinat on helppo leikata ja ohjeiden mukaan vähällä vaivalla yksinkertaisesti koristaa. Kirja tahtoo myös palvella maaseudun ompeluseuroja, joiden on vaikea saada uusia aiheita käytännöllisiin seuratoihin. Kirja on saanut alkunsa Marttojen keskuudessa, joiden työ ja toiminta tarkoittaa kotien parasta. Saakoon kirja kaikessa vaatimattomuudessaan osakseen myönteisyyttä kotien naisten keskuudessa.

Tampereella kesäkuun 1 p:nä 1933.

E s t e r R e i n i u s .

Hämeen-Satakunnan Marttayhdistysten
Piiriliiton puheenjohtaja.

TEKIJÄIN ALKULAUSE.

Kun esiliinat jälleen ovat tulleet käytäntöön ja kun hauskoista ja käytännöllisistä malleista oli puute, järjesti Hämeen-Satakunnan Marttayhdistysten Piiriliitto keväällä 1933 kilpailun, johon Puuvillatehtaitten Myyntikonttori antoi palkinnot. Esiliinoja saapui maan eri puolilta: Pohjanmaalta, Savosta ja Karjalasta Kannasta myöten, Hämeestä ja Satakunnasta, Varsinais-Suomesta ja Uudeltamaalta; tuli aikuisten ja lasten esiliinoja, juhla- ja arkiesiliinoja. Oli vanhaan, hyvään tapaan valmistettuja, oli hauskoja tyyliältään uusasiallisia.

Näyttely tilattiin eri puolille maata, ja useimmilla paikoilla se herätti suurta mielenkiintoa. Parhaimmat mallit valokuvattiin ja niihin valmistettiin työpiirustukset ja -selostukset, jotta perheenemännät niiden mukaan vaivattomasti voivat ommella esiliinoja.

Tässä kokoelmassa on myöskin Lotta-esiliinoja, koska niitä valmistetaan paljon ja kaavoja siis tarvitaan. Tästä lausumme Lotta-Svärd järjestölle parhaimmat kiitokset.

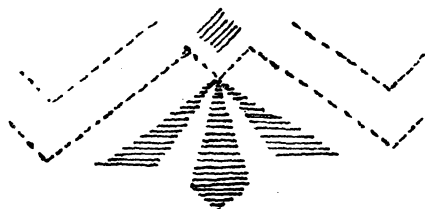
Kuvat on piirtänyt allekirjoittanut Gestrin, tekstin laatinut allekirjoittanut Somersalo. Toivomme, että kirjasta olisi paljon hyötyä ja iloa kotien naisille.

Hilja Gestrin. Eva Somersalo.

ESILIINAN VALITSEMINEN.

Esiliinan täytyy olla työn mukainen. Keittiössä hellan ääressä täytyy olla tukeva, mieluummin tummahko esiliina, jossa noki ei tee esiliinaa »kauhean» likaisen näköiseksi, kun taas leipoessa ja puhtaassa työssä keittiössä, vuoteita valmistaa ja muussa sellaisessa työssä valkoinen esiliina, jossa tahrat heti näkyvät, on välttämätön. Pientä lasta hoitaessa on äidillä suurehko, pukua suojaava esiliina tarpeellinen, kun taas tarjoilijattarella voi olla pienempi. Arkinen esiliina on toisenlainen kuin »parempi» esiliina, jonka emäntä panee eteensä askarrellessaan sunnuntaisin tai vieraiden saapuessa kesken arkikiireitä. Tällaiset esiliinat tehdään keveistä, vaaleista kankaista ja sen mallisiksi, että ne tekevät juhla-lisemmän ja kevyemmän vaikutuksen kuin varsinainen työ-esiliina. Astioita pestessä ja pesulla oltaessa panee mielellään eteensä vedenpitävän esiliinan, joka suojaa pukua ja estää kastumasta. Tämän vuoksi on ensin oltava selvillä siitä, mihin tarkoitukseen esiliinaa käyttää, ennenkuin ryhtyy valitsemaan kangasta.

ESILIINAKANKAAT.

Puuvillatehtaamme valmistavat nykyään erikoisia esiliinakankaita, jotka parhaiten soveltuvat jokapäiväisiksi työesiliinoiksi. Mutta sen lisäksi voidaan käyttää tavallisia puuvillakankaita, kuten puku-, paita- ym. kangasta. Finla, gabardiini, lysteri, japanetti ynnä monet muut sopivat myöskin hyvin. Poikien esiliinoiksi käytetään paljon taskukangasta.

Parempiin esiliinoihin käytetään kretonkia, kreponettia, satiinia, pikeetä, japanettia, batistia, voile'ia, etaminia ym. On vain aina muistettava, että esiliinan täytyy olla helposti pestävää kangasta ja myöskin sellaista, joka ei heti rypisty.

Sairaanhoitajatar-esiliinat valmistetaan paksummasta valkaistusta kankaasta, kuten lakanakankaasta, domestiikista ym. tai pellavakankaasta. Samoista kankaista tehdään myöskin talusesiliinat talouskouluihin ja -kursseille. Myöskin valkaisuomattomasta voidaan niitä ommella.

Tarjoiluesiliinat ovat useimmiten madapollamia tai viktoria lawnia, nainsookia, batistia tai muuta ohutta valkaistua kangasta.

Erittäin käytännöllistä on vedenpitävä tai metsästäjäkangas, josta tehdään aivan suora ja sileä suojaesiliina, jonka kannatinnauha heitetään pään yli niskaan (kuva 58). Tällaisen esiliinan voi panna toisenkin esiliinan päälle astioita pes-

Kestävimmät
kauneimmat

ESILIINAT...

**"VIIDEN
TEHTAAN" valikoimasta!**

Esiliinan tulee ennen kaikkea olla käytännöllinen — sen tulee soveltua sen työn laatuun, jota tehdessä sitä käytetään. Niinpä valkoinen Madapollam-esiliina tai työtakki on kaunis ja hygieninen lasta hoidettaessa, mutta sängen epäkäytännöllinen siivottaessa. Työtakki, joka on tarkoitettu meijeristille, ei sovellu puutarhailijalle. Käsityöesiliina — kukallista kretonkia — joka varustetaan suurilla taskuilla, ei sovellu tarjoiluesiliinaksi j.n.e.

Käyttäkää hyväksenne tässä kirjassa annettuja arvokkaita ohjeita ja valitkaa esiliinakangas "viiden tehtaan" valikoimasta esim. näitä ohjeita seuraten:

Talousoesiliinoiksi:

•Viiden tehtaan• Ginghamia

Siivousoesiliinoiksi:

•Viiden tehtaan• Japanetta ja Lysteria

Tarjoiluesiliinoiksi:

•Viiden tehtaan• Victoria Lawnia ja Nainsookia

Lastenhoitajan esiliinoiksi:

•Viiden tehtaan• Madapollamia

Lasten esiliinoiksi:

•Viiden tehtaan• Kretonkia...

NÄKÖISPAINOS NTAMO 2012

9 789522 153401 >